

laanbomen

Eikenspintkever

is soms de weg kwijt

Onlangs keurden Duitse afnemers gezonde partijen eiken af, omdat zij dachten dat enige gaatjes in de bast de aanwezigheid van larven van de eikenspintkever verraadden. De afnemers én de kever bleken zich vergist te hebben.

De kleine eikenspintkever (boven) kruipt in de moedergang. Bij aansnijden van de bast (rechts) zijn de horizontale moedergang en de verticale larvegangen te zien.

Foto's: Alterra, Wageningen

De eikenspintkever (*Scolytus intricatus*) komt voor in Midden- en West-Europa en de Kaukasus. Normaal gesproken zorgt dit insect voor een secundaire aantasting, hij boort alleen in verzwakte bomen. De laatste twee jaar kiest hij ook pas verplante, gezonde bomen (jong én oud) uit. Met name laanboomkwekers uit Zuidoost-Nederland meldden recentelijk afkeuringen van eiken door hun Duitse afnemers. Het blijft bij deze aantastingen echter bij geboorde gaatjes in de bast, er zijn geen larven in de boom aanwezig.

De eikenspintkever heeft zich de laatste jaren beter kunnen verspreiden. Hij wordt nagenoeg alleen in eik gevonden, en zeer sporadisch in tamme kastanje, beuk, haagbeuk, iep en populier.

Dankzij de warme zomers kan de eikenspintkever twee generaties per jaar hebben, zoals gebruikelijk is in Midden-Europa. In combinatie met droge periodes kunnen (pas verplante) eiken onder stress komen. Stress kan ook voorkomen bij (te diep) planten in een te rijke of te natte grond, zodat onder anaërobe omstandigheden een giftige toestand ontstaat.

Eiken die niet of slecht aanslaan, laten een geur los waarop de kever afkomt. Hij blijkt zich ook te kunnen vergissen: de kever boort soms gaatjes in de bast van een gezonde boom. Van buitenaf lijkt dit op een aantasting, terwijl bij voorzichtig aansnijden van de bast geen moeder- en larvegangen te vinden zijn. Ook kan het zijn dat andere spintkevers uit de 120 soorten tellende familie van de

schors- en bastkevers (*Scolytidae*) gaatjes in de schors van eiken boren. Jonge eikenspintkevers kunnen verder in jonge, gezonde scheuten voor zogenoemde rijpingsvraat zorgen. Alleen als deze eenmalige vraat erg massaal is, kunnen de scheuten afsterven. De kweker kan dan zulke scheuten het beste verwijderen.

Herkenning

De gedrongen eikenspintkever is 2,5 tot 3,5 mm groot en heeft een zwartglanzend schild met een roodbruine bedekking van de vleugels. Een typisch herkenningspunt op aangetast hout is allereerst de korte, horizontale moedergang (circa 2 cm) van het vrouwtje die diep in het spinthout is gegroefd. Aan weerszijden van deze gang zet zij in kleine nisjes eieren af.

Hieruit komen spoedig de larven. Zij maken verticale, licht slingerende gangen (dwars op de moedergang) met een lengte van 10 tot 15 cm. Larvegangen bevinden zich gedeeltelijk in het spinthout en gedeeltelijk in de bast. Larven ontwikkelen zich tussen de bast en het hout, bij het te voorschijn komen voeren ze eerst een rijpingsvraat uit. Uitvliegaten zijn te zien aan twee horizontale gangen op zo'n 25 cm van elkaar.

De volgroeide larven overwinteren aan het eind van hun gemaakte gangen. Na verpopping in het voorjaar verschijnen de eerste kevers in mei. Onder gunstige Nederlandse omstandigheden kunnen deze vroege kevers in hetzelfde jaar voor een tweede generatie zorgen met een vlucht in september. In Limburg is dit regelmatig het geval, omdat de temperatuur daar gemiddeld hoger ligt dan in de rest van Nederland.

Bestrijding

Over het algemeen tast de eikenspintkever geen gezonde bomen aan. Bestrijding van kevers of larven heeft dan ook weinig zin. Zij maken alleen gangen in afstervende of sterk verzwakte bomen. Verder kan de kever voorkomen op gezaagde stammen in houtopslag bij bedrijven of particulieren. Voor boomkwekers die met de aantasting te maken krijgen, is het raadzaam om in de omgeving van hun kwekerij na te gaan of er ergens eikenhout ligt opgeslagen. ●

Alwin Scholten

A. Scholten is bedrijfsdeskundige bij DLV Adviesgroep in Boxtel, telefoon (06) 26518714.